

УДК 339.7-049.5

О. В. Захарова
А. О. Побережна

ФІНАНСОВІ ІНДИКАТОРИ В СИСТЕМІ МОНІТОРИНГУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇН

Стаття присвячена систематизації фінансових індикаторів оцінки рівня економічної безпеки країн та визначення ролі та значення індикаторів в системі моніторингу економічної безпеки.

Визначено, що саме індикаторний підхід є найбільш поширеним в аспекті оцінки та моніторингу рівня фінансової безпеки та дозволяє ефективно управляти фінансовими ризиками. Індикатори при цьому виступають як вимірники ступеня стійкості, надійності та дієздатності економічної системи країни.

Авторами доведено, що індикатори складають методологічну основу моніторингу рівня та стану економічної та фінансової безпеки, класифікуються відповідно до підсистем безпеки та враховують особливості їх формування.

Проаналізовані підходи до систематизації фінансових індикаторів, що застосовуються в українській практиці, зокрема в рамках офіційної методики оцінки рівня економічної безпеки України, а також в рамках методики оцінки рівня фінансової стабільності та стійкості, що застосовується Національним банком України.

Серед підходів, що розроблено та впроваджено на міжнародному рівні, досліджено систему індикаторів фінансової стійкості МВФ, Рамки боргової стійкості МВФ та Світового банку, систему індикаторів фінансової інклюзії Світового банку, систему фінансових індикаторів соціально-економічного розвитку Світового банку.

Ключові слова: фінансовий індикатор, економічна безпека, фінансова безпека, моніторинг безпеки, стійкість.

DOI 10.34079/2226-2822-2023-13-26-73-82

Постановка проблеми. Фінансова безпека в системі економічної безпеки національної економіки визначається комплексом ключових функцій та завдань, що спрямовані на забезпечення стійкості, стабільності та ефективності фінансово-економічного середовища країни. При цьому фінансова безпека сприяє формуванню достатнього рівня фінансових ресурсів, дозволяє країні вчасно та ефективно реагувати на економічні кризи, зовнішні загрози та інші негативні явища та відповідно мінімізувати негативний вплив на добробут населення та розвиток бізнесу; дозволяє провадити незалежну фінансово-економічну політику, адаптовану до власних національних інтересів; забезпечує стійкість функціонування економіки та зміцнення її конкурентоспроможності.

Ключова роль фінансової безпеки полягає у забезпеченні фінансово-економічної стабільності, ресурсного потенціалу та гнучкості, що є критично важливим для успішного функціонування та розвитку національної економіки. Відповідно моніторинг рівня фінансової безпеки, що ґрунтується на відповідній системі індикаторів фінансової безпеки, є вагомим елементом в системі управління фінансової безпекою та дозволяє ефективно управляти фінансовими ризиками, підтримувати достатній рівень фінансової незалежності та стійкості перед зовнішніми загрозами. Формування такої системи індикаторів, що забезпечувала комплексність, узгодженість та об'єктивність оцінки, вимагає ґрунтовного

дослідження, особливо в умовах постійних глобальних трансформацій, що суттєво впливають на стійкість розвитку національних економік країн світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблематики фінансової безпеки на національному рівні присвячені наукові праці таких українських вчених, як Геєць В., Єрмошенко М., Барановський О., Власюк О., Полторак А., Калач Г., Мелих О. та інших. Фокусуючись на аспекті оцінки рівня фінансової безпеки, більшість науковців відзначає переваги саме індикаторного (індикативного) підходу, в рамках якого вимірювання стану безпеки здійснюється на основі оцінки системи фінансових індикаторів, зокрема шляхом порівняння їх фактичних значень із визначеними граничними (пороговими, критичними).

Наукові праці, що концентрують увагу на питаннях аналізу та оцінки фінансової безпеки країн, містять різні підходи щодо вибору найбільш значимих індикаторів, що можуть складати основу відповідної оцінки та подальшого моніторингу.

Так, оцінюючі фінансову складову економічної безпеки країн світу автори використовують методику інтегрального оцінювання, формуючи інтегральний індекс економічної безпеки, до складу якого пропонують включити такі фінансові індикатори, як золотовалютні резерви, зовнішній борг на душу населення, темпи зміни валютного курсу національної грошової одиниці, рівень бюджетного дефіциту (Hrybinenko, Bulatova and Zakharova, 2020).

В (Shkolnyk, Kozmenko, Polach & Wolanin, 2020) автори досліджують рівень фінансової безпеки через оцінку індикаторів, до яких включають набір вже існуючих інтегральних показників-індексів, а саме Freedom from corruption, Property rights, Fiscal freedom, Business freedom, Labor freedom, Trade freedom, Investment freedom, що оцінюються на прикладі України та Польщі з позиції впливу на рівень фінансової безпеки та стійкості.

В (Khalatur, Pavlova and Zhylenko, 2018) автори обґрунтовують гіпотезу, що основним кількісним індикатором рівня фінансової безпеки України є грошова маса (пропозиція грошей), що має суттєвий вплив на всі інші показники фінансової системи країни, при цьому на основі кореляційно-регресійного аналізу автори досліджують вплив на обсяг грошей таких показників, як обсяги експорту, валове заощадження, військові витрати, рівень боргу, податкові надходження, золотовалютні резерви, прямі іноземні інвестиції тощо.

Індикатори є вимірниками боргової безпеки як складової фінансової, до яких можна віднести такі: рівень загального боргу у ВВП, рівень зовнішнього боргу у ВВП, рівень зовнішнього боргу до експорту, зовнішній борг на душу населення, співвідношення резервів до зовнішнього боргу, розмір резервів у місяцях імпорту (Chentukov, Margena and Zakharova, 2021). Дані індикатори застосовано у дослідженні в якості одиничних показників, що формують індекс боргової безпеки та дозволяють проводити компаративний аналіз країн щодо рівня фінансової стійкості та здатності відповідати по борговим зобов'язанням.

В цілому варто зазначити, що індикативна оцінка національної фінансової безпеки, враховуючи її чисельні переваги, має і певні обмеження, зокрема методологічного характеру, що полягають у необхідності систематичного перегляду індикаторів для адекватного реагування на нові виклики та загрози. Це обумовлює актуальність дослідження та визначення мети даної статті, що полягає у систематизації фінансових індикаторів з точки зору різних підходів, що дозволить сформулювати комплексне бачення оцінки фінансової безпеки та забезпечувати управління її станом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Індикатори представляють собою певні кількісні (зазвичай) або якісні вимірники, що використовуються для вимірювання та оцінки ступеня стійкості, надійності та дієздатності економічної системи країни. Саме

такі індикатори дозволяють визначити рівень економічної безпеки та її здатність витримувати внутрішні та зовнішні виклики, протистояти загрозам та ризикам.

На рис. 1 визначено роль індикаторів у системі моніторингу економічної безпеки, зокрема в оцінці стану безпеки, вимірюванні рівня, ідентифікації загроз, оцінки ризиків. Об'єктивно доведено, що індикатори складають методологічну основу моніторингу рівня та стану економічної безпеки, оскільки вони надають конкретні кількісні дані, що використовуються для вимірювання та оцінки певних аспектів або процесів, що впливають на стан безпеки. Результати аналізу даних на основі індикаторів дозволяють розробляти стратегії економічної безпеки та визначати цільові орієнтири та відслідковувати їх досягнення, оцінювати ефективність, вчасно ідентифікувати загрози та попереджати їх негативний вплив, прогнозувати та відслідковувати тенденції та взаємозв'язками між різними індикаторами, обґрунтовувати рішення тощо.

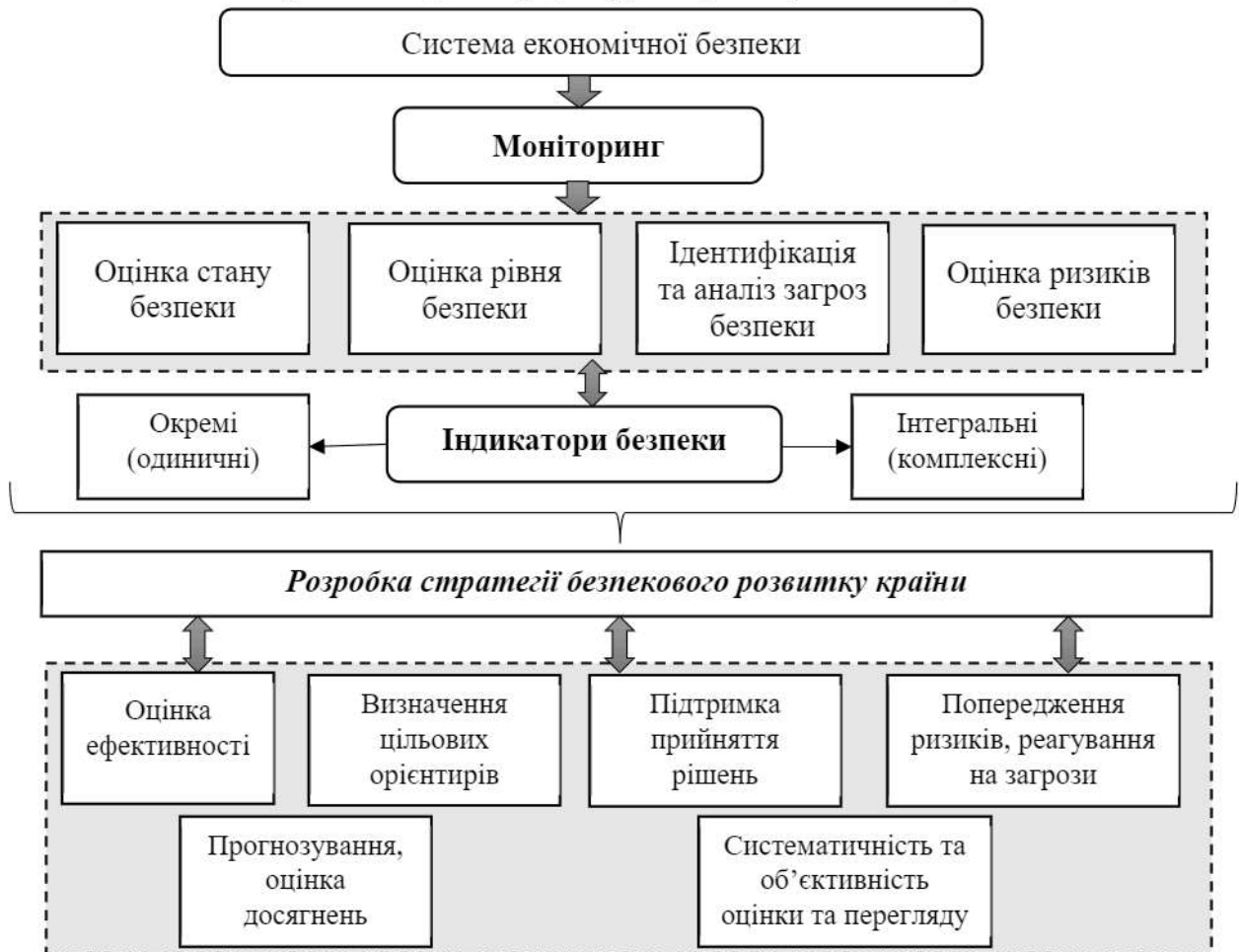

Рисунок 1. Місце індикаторів в системі забезпечення та моніторингу економічної безпеки

Джерело: складено автором

В цілому індикатори спільно створюють комплексне бачення проблематики економічної безпеки країни та допомагають економістам, аналітикам, фахівцям різних сфер, урядовим органам в розумінні та вдосконаленні стратегій економічного управління, у тому числі безпекових стратегій.

Оскільки фінансова безпека є складною системою та має свої складові підсистеми, індикатори фінансової безпеки також мають класифікуватися відповідно до підсистем, зокрема грошово-кредитної, валютної, бюджетної, боргової, банківської тощо. Сукупність індикаторів, яка характеризує стан фінансової сфери, є найважливішою

вхідною інформацією, на якій має базуватися весь процес стратегічного планування фінансової безпеки (Єрмошенко, 2011).

В таблиці 1 представлена така система індикаторів за компонентами фінансової безпеки, що визначені в Методичних рекомендаціях щодо оцінки рівня економічної безпеки України у відповідних нормативних документах (Міністерство економічного розвитку та торгівлі України, 2013) та відповідно належать до певного типу та мають виміряні критичні значення.

Таблиця 1

Систематизація індикаторів фінансової безпеки як компонента економічної безпеки

Індикатор	Тип	Критичне значення
Банківська безпека		
Частка простроченої заборгованості за кредитами в загальному обсязі кредитів, наданих банками резидентам України, %	B	>7
Співвідношення банківських кредитів та депозитів в іноземній валюті, %	A	<50, >180
Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків, %	A	<10, >60
Співвідношення довгострокових (понад 1 рік) кредитів та депозитів, разів	B	>3
Рентабельність активів, %	A	<-1, >3,5
Співвідношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань, %	A	<0,5, >3
Частка активів 5ти найбільших банків у активах банківської системи, %	B	>60
Безпека небанківського фінансового ринку		
Рівень проникнення страхування (страхові премії до ВВП), %	C	<1
Рівень капіталізації лістингових компаній, % ВВП	A	<15, >150
Рівень волатильності індексу Першої фондової торговельної системи (далі - ПФТС), кількість критичних відхилень (-10 відсотків)	B	>4
Частка надходжень страхових премій 3х найбільших страхових компаній у заг. обсязі надходжень страхових премій (крім страхування життя), %	B	>30
Боргова безпека		
Відношення обсягу державного боргу до ВВП, %	B	>60
Відношення обсягу валового зовнішнього боргу до ВВП, %	B	>70
Середньозважена дохідність облігацій внутрішньої державної позики (далі - ОВДП) на первинному ринку, %	B	>11
Індекс ЕМВІ (Emerging Markets Bond Index) + Україна	B	>1000
Відношення обсягу офіційних міжнародних резервів до обсягу валового зовнішнього боргу, %	A	<20
Бюджетна безпека		
Відношення дефіциту/профіциту державного бюджету до ВВП, %	A	<-6, >10
Дефіцит/профіцит бюджетних та позабюджетних фондів сектору загальнодержавного управління, % до ВВП	A	<-3, >5
Рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет, %	A	<18, >37
Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету, %	B	>16
Валютна безпека		
Індекс зміни курсу національної грошової одиниці до долара США	A	<90, >130
Різниця між форвардним і офіційним курсом гривні, гривень	A	<-1,2, >2,5
Валові міжнародні резерви України, місяців імпорту	C	<1,5
Частка кредитів в іноземній валюті в обсязі наданих кредитів, %	B	>50
Сальдо купівлі-продажу населенням іноземної валюти, млрд. дол. США	A	<-8, >10
Рівень доларизації грошової маси, %	B	>30

Продовження таблиці 1

Грошово-кредитна безпека		
Частка готівки поза банками в загальному обсязі грош. маси (M0/M3), %	B	>35
Різниця між % ставками за кредитами, наданими депозитними корпораціями у звітному періоді, та % ставками за депозитами, залученими депозитними установами (крім Національного банку), %	A	<-1, >11
Рівень середньозваженої % ставки за кредитами, наданими депозитними корпораціями в національній валюті, відносно індексу споживчих цін, %	A	<-7, >15
Частка споживчих кредитів, наданих домогосподарствам, у загальній структурі кредитів, наданих резидентам	A	<1, >21
Питома вага довгострокових кредитів у загальному обсязі наданих кредитів (скорегований на курсову різницю), %	C	<25
Загальний обсяг вивезення фін. ресурсів за межі країни, млрд. дол. США	B	>15

Джерело: складено автором на основі (Мінекономіки, 2013)

Таким чином, виокремлено 32 фінансові індикатори, з яких 7 індикаторів банківської безпеки, по 4 індикатори безпеки небанківського сектору та бюджетної безпеки, 5 індикаторів боргової безпеки, по 6 індикаторів валютної та грошово-кредитної безпеки.

Слід зазначити, що відповідно методики вся множина індикаторів (табл. 1) поділена на 3 типи:

- Тип С (стимулятор) має прямий зв'язок з інтегральною оцінкою безпеки, тобто зростаючи посилює безпеку.

- Тип В (дестимулятор) має зворотній зв'язок з рівнем безпеки, тобто зростаючи ослаблює стан безпеки.

- Тип А (змішаний індикатор), який до певного значення показника є стимулятором, а в разі подальшого збільшення перетворюється на дестимулятор стану фінансової безпеки.

В системі фінансових індикаторів 14 показників або 44 % займають дестимулятори, 15 показників або 47 % показники змішаного типу та лише 9 % – показники стимулятори. Отже, більшість фінансових індикаторів скоріш за все відображають посилення загроз та небезпеки при зростанні власних значень.

Також в таблиці представлені критичні значення кожного індикатора, зміна відносно яких буде свідчити про критичний стан безпеки. Тут потрібно додати, що відповідно до методики сформована ціла система порогових (характеристичних) значень індикаторів, що в діапазоні вимірювання від 0 до 1 (або від 0 до 100 %) поділені на 5 інтервалів, відповідно межі кожного інтервалу позначають критичне, небезпечне, незадовільне, задовільне та оптимальне значення.

В офіційній методиці формування системи індикаторів безпеки, у тому числі фінансових індикаторів, здійснено за такими принципами, як: репрезентативність (включені найбільш суттєві показники, що впливають на рівень економічної безпеки держави); достовірність (адекватно відображають стан складової безпеки), інформаційна доступність (під час розрахунку використовуються офіційні статистичні дані та публічні експертні оцінки) (Міністерство економічного розвитку та торгівлі України, 2013).

В міжнародній практиці також розроблені різні методи оцінки фінансової сфери, які також включають фінансові індикатори та використовуються багатьма міжнародними організаціями, серед яких МВФ, Група Світового банку, Банк міжнародних розрахунків; ОЕСР, Міжнародна організація регуляторів ринків цінних паперів, Рада з міжнародних стандартів фінансової звітності.

Розглянемо деякі міжнародні методики та індикатори, що в них враховуються.

По-перше, Міжнародний валютний фонд розробив систему індикаторів фінансової стійкості (International Monetary Fund, 2019), що є показниками поточного фінансового стану і стійкості фінансових установ країни із сектору депозитних корпорацій, страхових корпорацій, пенсійних фондів та інших фінансових корпорацій в цілому. Індикатори фінансової стійкості дають уявлення про ринки, на яких здійснюють свою діяльність фінансові установи. В цю систему входять 40 індикаторів фінансової стійкості: 25 індикаторів для сектору депозитних корпорацій (із яких 12 основні) та 15 індикаторів для клієнтів сектору депозитних корпорацій. Ці показники використовуються в оцінці питань банківської безпеки та стійкості. Зазначимо, що показники фінансової стійкості згруповано по інституційним одиницям, зокрема депозитні корпорації, інші фінансової корпорації (страхові компанії, пенсійні, інвестиційні фонди, дилери цінних паперів та інші фінансові посередники), нефінансові корпорації (корпоративні клієнти банківських установ), домогосподарства. Індикатори стійкості включають показники достатності капіталу банківських установ, якості та структури активів та зобов'язань, ліквідності, рентабельності, кредитних та ринкових ризиків, рівень співвідношення активів інших фінансових корпорацій до сукупних активів фінансової системи і до ВВП, рівень боргового навантаження, рентабельність капіталу, спроможність погашати відсотки і основну суму боргу, рівень відношення загальної суми заборгованості домогосподарств за споживчими та іпотечними кредитами до ВВП, співвідношення витрат на обслуговування цих кредитів і загальних доходів домогосподарств та інші.

По-друге, МВФ спільно зі Світовим банком розробили систему оцінки боргової стійкості - Рамки боргової стійкості (Debt Sustainability Framework, DSF), що призначена оцінювати ризики боргової безпеки та розробляти рекомендації щодо управління борговою політикою (International Monetary Fund, 2023). Основні показники, які враховуються у Рамці боргової стійкості МВФ, включають: загальний обсяг боргу; співвідношення між загальним обсягом боргу та доходами країни (Debt-to-Income Ratio), що є індикатором спроможності країни погашати борг із власних ресурсів; співвідношення між обсягом боргу та експортними доходами країни (Debt-to-Exports Ratio), визначає наскільки достатньо експорту для обслуговування боргу; співвідношення між обсягом платежів за обслуговування боргу та доходами країни (Debt-Service-to-Income Ratio), що вказує на здатність країни витримувати витрати на обслуговування боргу; показник оцінки ризику, пов'язаного з потребою погашення боргових зобов'язань та залучення нового боргу (Roll-over Risk), розподіл боргових зобов'язань за строками погашення (Maturity Structure), тощо.

Граничні значення показників боргової стійкості відповідно до Debt Sustainability Framework представлені в таблиці 2.

Таблиця 2

Порогові індикатори боргової стійкості (безпеки) відповідно до методики DSF

Ризик	Поточний обсяг зовнішнього боргу, у % до		Виплати по зовнішньому боргу, % до		Поточний обсяг державного боргу, % до
	ВВП	Експорту	Експорту	Доходів	ВВП
Високий	50	240	21	23	70
Середній	40	180	15	18	55
Низький	30	140	10	14	35

Джерело: складено на основі (International Monetary Fund, 2023).

Слід зазначити, що дана методика та порогові показники застосовуються міжнародними інституціями для оцінки боргової стійкості країн з низьким рівнем доходу. Ці показники допомагають визначити, наскільки здатна країна ефективно управляти своїм борговим навантаженням та зберігати стійкість у фінансовій системі.

Аналіз цих показників допомагає МВФ та іншим міжнародним організаціям надавати рекомендації щодо оптимізації боргової політики країн.

По-третє, Світовим банком розроблена система індикаторів фінансової інклюзії The Global Findex Database (World Bank, 2023), які використовуються для вимірювання рівня доступу до фінансових послуг та включення в фінансову систему різних сегментів населення та підприємств у світі. До таких фінансових індикаторів належать:

- рахунки в банках або інших фінансових установах – вимірює частку населення та підприємств, які мають рахунки в банках чи інших фінансових установах. Він вказує на рівень залучення людей та бізнесів до формальних фінансових систем;

- доступ до розширених фінансових послуг - враховує доступ до розширених фінансових послуг, таких як кредити, страхування та інші продукти, які виходять за рамки звичайних банківських рахунків.

- рівень використання мобільних фінансових послуг - використання мобільних платіжних систем та інших мобільних фінансових послуг, що може бути особливо важливим в регіонах, де традиційний банкінг не є повсюдним;

- рівень доступу до фінансових послуг для малих та середніх підприємств, що може сприяти розвитку бізнесу та економічному зростанню.

Світовий банк збирає та публікує й інші фінансові індикатори розвитку країн світу, які представлені World Bank Open Data (World Bank Open Data, 2023), які також одночасно належать до системи макроекономічних показників, однак пов'язані із формуванням, перерозподілом та рухом ресурсів. До таких показників можна віднести: валовий внутрішній продукт, валовий внутрішній продукт на душу населення, темпи зростання ВВП, інфляція, питома вага промисловості та сільського господарства у ВВП, валове нагромадження у ВВП, податкові відрахування у ВВП, внутрішній кредит, наданий фінансовим сектором у ВВП, зовнішній борг, виплати по обслуговуванню зовнішнього боргу, особисті грошові перекази, прями іноземні інвестиції, часта допомога та інші.

В Україні Національний банк також розробляє методики оцінки рівня фінансової стабільності та стійкості (Національний банк України, 2023b). Зокрема виокремлює спектр показників, які допомагають виміряти рівень фінансової стабільності (наприклад, рівень непрацюючих кредитів в економіці, коефіцієнти боргового навантаження, співвідношення наданих кредитів до вартості застави та багатьох інших), а також комплексні індикатори, які дозволяють оцінити поточну ситуацію у фінансовому секторі, проте не дають прогнозу подальшого розвитку ситуації.

Так, Національний банк рахує Індекс фінансового стресу (ІФС), що є індикатором, який відображає рівень напруги у фінансовому секторі України, що змінюється в діапазоні 0-1, де 0 – повна відсутність напруги та 1 – найвищий рівень стресу. ІФС демонструє виключно поточний стан справ, але не вказує на майбутні ризики. Розрахунок індексу фінансового стресу дозволяє: виміряти рівень стресу фінансової системи; оцінити глибину та тривалість періоду нестабільності фінансових ринків; оцінити ефективність антикризових заходів; визначити характер потрясінь фінансової системи (Національний банк України, 2023a).

Набір фінансових індикаторів, що формують Індекс фінансового стресу, складається із 5 груп показників, а саме банківського сектору, державного боргу, поведінки домогосподарств, корпоративного сектору, валютного ринку, що включають разом 20 кількісних індикаторів (Filatov, 2021).

Також деякі індекси, що застосовуються у міжнародній практиці рейтингового оцінювання країн, можна використовувати в якості індикаторів оцінки фінансової безпеки та стійкості, серед яких такі: Індекс легкості ведення бізнесу, Індекс економічної

свободи, Індекс глобальної конкурентоспроможності, Індекс досягнення цілей сталого розвитку та інші.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі проведеної систематизації фінансових індикаторів можна зробити такі висновки: комплексний та складний характер фінансової безпеки обумовлюють наявність великої кількості кількісних вимірників – індикаторів, за допомогою використання яких можна оцінити стійкість фінансового сектору. Ці індикатори враховують рівень стабільності, показники зовнішнього сектору, зокрема заборгованості, рівень розвиненості та доступності фінансового сектору, рівень залежності від зовнішньої фінансової допомоги, здатність до рефінансування тощо. Групування показників фінансової безпеки доцільно проводити за складовими безпеки. В цілому, систематизація фінансових індикаторів надає комплексний погляд на фінансову стійкість та економічну безпеку країни, дозволяючи визначити основні напрямки для політики та стратегій управління економікою.

Бібліографічний список

- Єрмошенко, М. М., 2001. *Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення*. К. : КНТЕУ.
- Міністерство економічного розвитку та торгівлі України, 2013. *Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України*: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. № 1277. Доступно: <<http://document.ua/pro-zatverdzhennja-metodichnih-rekomendacii-shodorozrahunku-doc168080.html>> [дата звернення 20 жовтня 2023].
- Національний банк України, 2023а. *Про Індекс фінансового стресу*. Доступно: <<https://bank.gov.ua/ua/stability/fsi>> [дата звернення 25 жовтня 2023].
- Національний банк України, 2023b. *Про фінансову стабільність*.: Доступно: <<https://bank.gov.ua/ua/stability/about>> [дата звернення 25 жовтня 2023].
- Chentukov, Y., Marena, T. and Zakharova, O., 2021. Debt security of cee countries: actual approaches and methods of evaluation. *Przegląd Strategiczny*, (14). DOI: 10.14746/ps.2021.1.5.
- Filatov, V., 2021. A New Financial Stress Index for Ukraine. *Visnyk of the National Bank of Ukraine*, 251. Available at: <<https://doi.org/10.26531/vnbn2021.251.03>>
- Hrybinenko, O., Bulatova, O. and Zakharova, O., 2020. Financial indicators in the system of economic security of the world countries. *11th International scientific conference Business and Management*. DOI: 10.3846/bm.2020.672
- International Monetary Fund, 2019. *Financial soundness indicators compilation guide* [online] Available at: <<https://www.imf.org/en/Data/Statistics/FSI-guide>>
- International Monetary Fund, 2023. *Debt Sustainability Framework*. [online] Available at: <<https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2023/imf-world-bank-debt-sustainability-framework-for-low-income-countries>>
- Shkolnyk, I., Kozmenko, S., Polach, J., & Wolanin, E., 2020. State financial security: Comprehensive analysis of its impact factors. *Journal of International Studies*, 13(2). DOI: 10.14254/2071-8330.2020/13-2/20
- Khalatur, S., Pavlova, G. and Zhylenko, K., 2018. The role of some indicators of financial security in Ukraine in the context of transnationalization and national interests. *Investment Management and Financial Innovations*, 15(3). DOI: 10.21511/imfi.15(3).2018.20
- World Bank, 2023. *The Global Findex Database*. [online] Available at: <<https://www.worldbank.org/en/publication/globalfindex>> [Accessed 25 October 2023].
- World Bank Open Data*: official websait, 2023 [online]. Available at: <<https://data.worldbank.org/>> [Accessed 15 October 2023].

References

- Yermoshenko, M.M, 2001. Finansova bezpeka derzhavy: natsionalni interesy, realni zahrozy, stratehiia zabezpechennia [. K. : KNTEU. (in Ukrainian).
- Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku ta torhivli Ukrainy, 2013. Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii shchodo rozrakhunku rivnia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy: nakaz Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy vid 29.10.2013 r. № 1277. Available at: <<http://document.ua/pro-zatverdzhennja-metodichnih-rekomendacii-shodorozrakhunku-doc168080.html>> [Accessed 20 October 2023] (in Ukrainian).
- Natsionalnyi bank Ukrainy, 2023. Pro Indeks finansovoho stresu. Available at: <<https://bank.gov.ua/ua/stability/fsi>> [Accessed 25 October 2023] (in Ukrainian).
- Natsionalnyi bank Ukrainy, 2023. Pro finansovu stabilnist. Available at: <<https://bank.gov.ua/ua/stability/about>> [Accessed 25 October 2023].
- Chentukov, Y., Marena, T. and Zakharova, O., 2021. Debt security of cee countries: actual approaches and methods of evaluation. *Przeqlqd Strategiczny*, (14). DOI: 10.14746/ps.2021.1.5.
- Filatov, V., 2021. A New Financial Stress Index for Ukraine. *Visnyk of the National Bank of Ukraine*, 251. Available at: <<https://doi.org/10.26531/vnbu2021.251.03>>
- Hrybinenko, O., Bulatova, O. and Zakharova, O., 2020. Financial indicators in the system of economic security of the world countries. *11th International scientific conference Business and Management*. DOI: 10.3846/bm.2020.672
- International Monetary Fund, 2019. *Financial soundness indicators compilation guide* [online] Available at: <<https://www.imf.org/en/Data/Statistics/FSI-guide>>
- International Monetary Fund, 2023. *Debt Sustainability Framework*. [online] Available at: <<https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2023/imf-world-bank-debt-sustainability-framework-for-low-income-countries>>
- Shkolnyk, I., Kozmenko, S., Polach, J., & Wolanin, E., 2020. State financial security: Comprehensive analysis of its impact factors. *Journal of International Studies*, 13(2). DOI: 10.14254/2071-8330.2020/13-2/20
- Khalatur, S., Pavlova, G. and Zhylenko, K., 2018. The role of some indicators of financial security in Ukraine in the context of transnationalization and national interests. *Investment Management and Financial Innovations*, 15(3). DOI: 10.21511/imfi.15(3).2018.20
- World Bank, 2023. *The Global Findex Database*. [online] Available at: <<https://www.worldbank.org/en/publication/globalfindex>> [Accessed 25 October 2023].
- World Bank Open Data*: official websait, 2023 [online]. Available at: <<https://data.worldbank.org/>> [Accessed 15 October 2023].

Стаття надійшла 25.10.2023

Zakharova O.
Poberezhna A.

FINANCIAL INDICATORS IN THE SYSTEM OF MONITORING COUNTRIES ECONOMIC SECURITY

The article is devoted to the systematization of financial indicators for assessing the level of countries economic security and defining the role and importance of indicators in the system of economic security monitoring.

It is determined that the indicator approach is the most common in terms of assessing and monitoring the level of financial security and allows for effective management of financial risks.

In this case, indicators act as measures of the degree of stability, reliability and efficiency of the country's economic system.

The authors prove that indicators form the methodological basis for monitoring the level and status of economic and financial security. The indicators are classified according to security subsystems and take into account the peculiarities of their formation.

The authors analyze the approaches to systematization of financial indicators used in Ukrainian practice, in particular, within the framework of the official methodology for assessing the level of Ukraine's economic security, as well as within the methodology for assessing the level of financial stability and sustainability used by the National Bank of Ukraine.

Among the approaches developed and implemented at the international level, the author examines the IMF Financial Sustainability Indicators System, the IMF and World Bank Debt Sustainability Framework, The World Bank Global Findex Database, and The system of Financial Indicators for Socioeconomic Development of The World Bank (Open Data).

Keywords: *financial indicator, economic security, financial security, security monitoring, resilience.*